

(Ne)jednaki u vrtiću – put inkluzije djece s teškoćama u razvoju u Tratinčici i Podravskom suncu

PIŠE ADELA ZEMBER - 10.11.2021. 19:00

Facebook

Twitter

WhatsApp

Različitosti i posebnosti ono su što nas obogaćuje kao društvo u cjelini.

Djeca s teškoćama u razvoju najčešće se sjetimo na Svjetski dan osoba s Downovim sindromom kada se obuvaju šarene rasparene čarapice, na Međunarodni dan bijelog štapa kada zainteresirani građani u sklopu raznih akcija stavljaju povez preko očiju kako bi na par minuta iskusili kako je to biti slijepa ili slabovidna osoba, na Svjetski dan svjesnosti o autizmu i na mnoge druge dane i datume kojima se želi podići svjesnost javnosti o raznim bolestima, poremećajima i teškoćama. No, djeca s teškoćama u razvoju zaslužuju biti u našem fokusu puno češće, jer oni svakog dana žive, bore se, pokazuju svoju neizmjernu snagu i hrabrost, baš kao i njihovi roditelji. Na tom putu iznimno važnu ulogu igra inkluzija, posebice u predškolskoj dobi.

Dobra odgojno-obrazovna i edukacijsko-rehabilitacijska podrška temelji su inkluzije

Kada je riječ o odgojno-obrazovnim ustanovama koje brinu o djeci s teškoćama u razvoju, u Koprivnici su dvije čiji je osnivač Grad Koprivnica – tu su skupine s redovitim programom Dječjeg vrtića Tratinčica i posebna ustanova Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Podravsko sunce. U stručno-razvojnoj službi Tratinčice su dva pedagoga, psiholog, logoped, defektolog rehabilitator te dva zdravstvena voditelja, a prema riječima ravnateljice **Ide Šipek**, njihova uloga je omogućiti i osigurati uvjete za kvalitetno uključivanje djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja u sve aspekte odgojno-obrazovnog rada.

– Oni prvenstveno djeluju preventivno u tom smislu da educiraju odgojitelje kako osigurati adekvatne uvjete i pristup djetetu s obzirom na teškoću koju ima. Provode i rehabilitaciju – logopedsku, psihološku, edukacijsko-rehabilitacijski rad, te savjetovanje roditelja. Ovaj savjetovani dio je vrlo važan jer tijekom predškolskih godina roditelji prolaze razdoblje prihvaćanja teškoća. Važno je naglasiti da uspješnost inkluzije ovisi o dobroj suradnji između odgojitelja, stručnog suradnika i roditelja – stav je ravnateljice Šipek, diplomirane psihologinje.

Ravnateljica **Radmila Popović**, inače magistra edukacijske rehabilitacije, govori nam da su u vrtiću Podravskog sunca zaposlene dvije edukacijske rehabilitatorice od kojih svaka u jednoj polovici radnog vremena radi u predškolskom programu, a drugi dio u programu pružanja usluge rane intervencije.

– Zaposlene su i tri odgojiteljice. Suradnici u odgojno-obrazovnom i rehabilitacijskom radu su i logoped i edukacijski rehabilitator pedagog senzorne integracije, koji su zaposleni u osnovnoškolskom programu. Polaznicima su također na raspolaganju medicinska sestra i njegovateljica – ističe Popović.

ILUSTRACIJA / IZVOR: PIXABAY.COM

Dugogodišnja suradnja Tratinčica i Podravskog sunca na dobrobit djece s teškoćama u razvoju i djece tipičnog razvoja

Kako doznajemo iz razgovora s ravnateljicama, između ove dvije ustanove postoji dugogodišnja, sada već i tradicionalna suradnja, a na dobrobit svakog djeteta.

– Unatrag nekoliko godina naš dječji vrtić i dječji vrtić pri Podravskom suncu provode projekt pod nazivom “Zajedno u vrtiću”. Korisnici projekta su djeca u sedmoj godini života iz Tratinčice i djeca iz Podravskog sunca u dobi do sedam godina. Cilj je senzibilizirati male Tratinčice na djecu s teškoćama u razvoju, razviti empatiju i suradničko učenje. Suradnja se provodi i u smislu stalne razmjene informacija o djeci koja su polaznici našeg vrtića, ali su i kod njih uključena u neki kraći oblik intervencije, primjerice ranu intervenciju, ili su zbog težine svoje teškoće uključena i kod nas i kod njih u odgojno-obrazovnu skupinu – objašnjava Šipek.

Popović dodaje da surađuju i kroz razmjenu iskustava i međusobnu stručnu podršku.

– Osobito nam je važna suradnja prilikom uključivanja djeteta u oba vrtića, pri čemu stručni timovi zajedno planiraju i usklađuju individualne planove – ističe.

Tratinčicu polazi 25 mališana s teškoćama u razvoju

Ravnateljica Šipek govori nam da je u redovnom primarnom programu Tratinčice u ovoj pedagoškoj godini trenutno 25 mališana s teškoćama u razvoju.

IDA ŠIPEK. SNIMIO MARKO POSAVEC.

– Teškoće su različite. Tu su djeca s oštećenjem sluha, poremećajima govorno-jezične komunikacije, motoričkim oštećenjima, autizmom, višestrukim oštećenjima koja čine i najveći broj u populaciji djece s teškoćama u razvoju, zdravstvenim teškoćama i neurološkim oštećenjima kao što su dijabetes, alergije, epilepsija i slično – ističe Šipek i dodaje da se djeca s teškoćama u razvoju uključuju u redovne predškolske skupine na temelju mišljenja Stručnog povjerenstva za prijem djece u Dječji vrtić Tratinčica, mišljenja stručne službe nakon provedenih inicijalnih intervjua ili mišljenja i rješenja nadležnih tijela, ustanova i vještaka.

Napominje da bi sukladno zakonskoj regulativi, u pravilu to trebala biti djeca s lakšim teškoćama, no iskustvo i praksa govore da imaju sve više djece s višestrukim teškoćama uključene u njihov vrtić.

– U uključivanju te djece u redovnu predškolsku skupinu rukovodimo se Državnim pedagoškim standardom na način da umanjujemo broj djece u skupini. Također, ovaj dokument nam ostavlja mogućnost da se uključi u rad i treći odgojitelj, kojeg imamo u četiri skupine. Trećeg odgojitelja stavljamo kada procijenimo da dijete treba stalni nadzor ili pomoć za sudjelovanje u odgojno-obrazovnom radu. U pripremi je izmjena Zakona o predškolskom odgoju koja predlaže po prvi puta uključivanje asistenata u rad – objašnjava Šipek i ističe da Tratinčica nema skupine u kojima se provodi posebni program te da je on u Koprivnici formiran u Podravskom suncu.

U vrtiću Podravskog sunca je 13 mališana mješovite skupine

U vrtiću Podravskog sunca u ovoj je pedagoškoj godini u jednu mješovitu skupinu uključeno 13 polaznika.

– Svi roditelji koji su na vrijeme predali zahtjev za upis djeteta, upis su i realizirali. S obzirom na to da se djeca u naš vrtić upisuju prema propisima iz područja socijalne skrbi, moguće je da ćemo tijekom pedagoške godine dobiti još zahtjeva za upis – napominje Popović i dodaje da se u njihovom vrtiću provodi program javnih potreba predškolskog odgoja i obrazovanja u posebnoj ustanovi.

RADMILA POPOVIĆ. SNIMIO VALENTINO ŠTEFANEK.

Polaznici se, kaže, upisuju temeljem Nalaza i mišljenja o težini i vrsti invaliditeta-oštećenja funkcionalnih sposobnosti Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a u vrtić se upisuju djeca s intelektualnim teškoćama, teškoćama iz spektra autizma, motoričkim teškoćama, oštećenjima vida i sluha te s višestrukim teškoćama.

– Svako dijete uključeno u vrtić obuhvaćeno je odgojno-obrazovnim i specijalno-rehabilitacijskim programom. Program ima razvojni, okvirni i funkcionalni karakter što podrazumijeva prolazak programa od osnova do razine koju dijete može doseći u skladu s mogućnostima, zatim individualno planiranje prilagođeno karakteristikama i potrebama djeteta te stavljanje u funkciju svih aspekata dječje ličnosti. Pritom, odgojno-obrazovna područja rada su briga o sebi, razvoj spoznaje, razvoj motorike, razvoj komunikacije, razvoj emocionalnog i socijalnog ponašanja, dok rehabilitacijski programi obuhvaćaju rehabilitaciju govora, glazbene aktivnosti, poticanje senzorne integracije, modifikaciju ponašanja, program bazične-perceptivno motoričke stimulacije, Tacpac® program, metode iz terapijskog hranjenja, PECS, Montessori terapiju za djecu s teškoćama u razvoju – pojašnjava Popović.

No, još jedna mogućnost koja se nudi u Podravskom suncu jest takozvano parcijalno uključivanje u vrtić.

– U svakoj pedagoškoj godini imamo nekoliko djece koja polaze dva vrtića. Odluka o tome koja će djeca biti u djelomičnoj integraciji donosi se na temelju prosudbe stručnih povjerenstava dječjih vrtića. Uobičajena je praksa da dijete koje u vrtiću COOR-a boravi dva ili tri dana tjedno za to vrijeme bude uključeno u rehabilitacijske programe ovisno o njegovim potrebama. U pravilu se u takav oblik rada uključuju djeca s manjim teškoćama – naglašava Popović.

Najemotivniji i najteži aspekt upisa u Tratinčicu jest stručna procjena, jer su roditelji najčešće još uvijek u procesu prihvaćanja teškoća

Kada je riječ o Tratinčici, način rada, ali i upisa, dosta se razlikuje od onog u Podravskom suncu, no cilj je jednak – dobrobit svakog pojedinog djeteta. Šipek govori kako je prilikom javnog natječaja za upis djece, roditelj dužan, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu ostvarivanja prednosti pri upisu djece, dostaviti dokumentaciju kojom se dokazuje status djeteta s teškoćama u razvoju. Nakon toga, a prije uključivanja u vrtić, s roditeljima se obavezno provodi inicijalni intervju u sklopu kojeg se prikupljaju anamnestički podaci o ranom razvoju, dosadašnjem tijeku bolesti pri čemu se prilaže medicinska dokumentacija koja sadrži primjerice nalaze neuropedijatra, fizijatra, psihijatra, logopeda, psihologa, te načine i rezultate tretmana. U odnosu na vrstu i stupanj oštećenja dijete se uključuje u odgojnu skupinu. Ravnateljica ističe da s roditeljem ustanova sklapa ugovor o ostvarivanju redovitog, odnosno

posebnog programa predškolskog odgoja djeteta, a ovisno o vrsti teškoće ugovorom se određuje dnevno trajanje programa u satima na određeno razdoblje ili do ispisa djeteta.

– Ovaj dio procjene je najteži, najemotivniji. Susrećemo se s roditeljima koji su najčešće još uvijek u procesu prihvaćanja teškoća i jedino što žele jest da je njihovo dijete poput sve druge djece pa tako i da su polaznici redovnog programa. Ono čega se mi moramo držati jest stručna procjena i najbolji interes djeteta. Ponekad vanjski stručnjaci preporučaju isključivo integraciju u redovan program unatoč tome što ne znaju kakva je dinamika u jednoj vrtičkoj skupini i što se unutar nje događa s djetetom s teškoćom. No, svaka stručna služba najbolje zna kako može prilagoditi i kakve uvjete pružiti djetetu s pojedinom teškoćom. Tada dolazi do frustracije, ljutnje. No, napominjem, inzistiranje na integraciji kada za to nema realnih uvjeta jest nepoštivanje prava djece na adekvatan odgojno-obrazovni rad – naglašava Šipek.

ILUSTRACIJA / IZVOR: PIXABAY.COM

S njom se slaže i Popović koja naglašava da “odabir programa treba biti zasnovan na potrebama svakog pojedinog djeteta i u tom smislu uključivanje u redoviti program nije uvijek najbolji odabir”.

Šipek pak nastavlja da se nakon upisa djeteta s teškoćama u razvoju u vrtić, dijete uključuje u postupak pedagoške opservacije na razdoblje od tri mjeseca.

– Imenuje se tim koji provodi praćenje, a čine ga djetetovi odgojitelji te članovi stručnog tima i ravnatelj. U tom razdoblju se provodi opservacija djeteta u skupini – s jedne strane, upoznavanje s mogućnostima funkcioniranja, i s druge strane, s ograničenjima djeteta koja mogu biti defektološka, logopedska, te psihološka dijagnostika funkcioniranja djeteta u skupini.

– Cilj opservacije je što bolje upoznati dijete kroz prepoznavanje njegovih potencijala, sposobnosti i ograničenja, kako bi se postigla i njezina svrha, a to je izrada programa uključivanja u socijalnu grupu. Idući korak je izrada individualiziranog odgojno-obrazovnog programa za dijete koji je usmjeren na ona područja u kojima su uočene teškoće. Kontinuirano se provodi praćenje razvoja i funkcioniranja djeteta te se na osnovu dobivenih pokazatelja dopunjava. Dječji vrtić nije rehabilitacijska ustanova unatoč stručnjacima koji prate i adekvatno potiču razvoj djece. Naglasak stavljamo na proces stvaranja osjećaja pripadnosti grupi u kojoj dijete s teškoćama boravi. Sukladno tome je i koncipiran rad u skupini. Dijete se uključuje u sve aktivnosti i život skupine, sukladno njegovim mogućnostima i sposobnostima, kao i sva ostala djeca iz skupine – pojašnjava Šipek.

Bez obzira na to je li dijete uključeno u vrtić po redovitom ili posebnom

programu, svima je cilj da ono bude sretno i zadovoljno

Upravo kada je riječ o uključivanju, odnosno inkluziji, obje ravnateljice slažu se u činjenici da dijete, odnosno poštivanje prava djeteta za poticanje cjelovitog razvoja, mora biti na prvom mjestu.

– Odgovornost nas odraslih, prvenstveno roditelja pa i stručnjaka koji su uključeni u djetetov život, jest izvući iz njega maksimum. Nažalost, odgojitelji nisu primarno educirani za rad s djecom s teškoćama. Zato postoje rehabilitatori koji se školuju samo za to. Teškoće su vrlo široke i kompleksne i u tom kontekstu potrebno je svako dijete gledati kao jedinstveno. Odgojiteljevo mišljenje i stav prema djetetu s teškoćama u razvoju jedan je od najvažnijih čimbenika za proces inkluzije. U tome ključnu ulogu imaju stručni suradnici, prvenstveno, defektolozi, odnosno rehabilitatori koji će pripremiti odgojitelja za prihvata djeteta s teškoćama u razvoju. Iza nas je bogato i pozitivno iskustvo u radu s djecom s teškoćama u razvoju te možemo zaključiti da je inkluzija, odnosno integracija itekako poželjna i potrebna – smatra Šipek.

ILUSTRACIJA / IZVOR: PIXABAY.COM

Popović je također stava da je inkluzija kompleksan proces i ističe da je za inkluziju važno da dijete sudjeluje u svim aktivnostima te da bi inkluzivno obrazovanje trebalo koristiti svima – to je obrazovanje za sve.

– Ne traži se od djeteta s teškoćama u razvoju da se uklopi u redoviti program, već se vrtić mijenja kako bi uklonio prepreke i omogućio mu puno sudjelovanje. Ako dijete boravi u vrtiću s djecom tipičnog razvoja, a ne dobiva edukacijsko-rehabilitacijsku podršku, to nije niti integracija, niti inkluzija. Za inkluzivni odgoj potrebna je podrška sustava – potrebno je zaposliti stručnjake, osigurati dodatne edukacije za odgojitelje, opremiti prostor u skladu s potrebama djece, povezati obrazovni sa zdravstvenim i socijalnim sustavom. Uz uvjete koji su potrebni za kvalitetnu inkluziju, potrebno je voditi računa o tome postupamo li uključivanjem djeteta u redoviti program vrtića u njegovom najboljem interesu – naglašava Popović i napominje da su djeca s teškoćama u razvoju vrlo heterogena skupina, imaju višestruke, različite i promjenjive potrebe.

Prema njenim riječima, neka od njih trebat će stalnu dodatnu odgojno-obrazovnu podršku u svim ili samo nekim područjima učenja, dok drugi trebaju samo privremenu i ograničenu pomoć.

– Važno je napomenuti da neka djeca koja su uključena u predškolski odgoj po posebnom programu, svoje školovanje nastavljaju po redovitom programu jer im više nije potrebna veća razina podrške. Uz usvajanje znanja i vještina, u procesu odgoja i obrazovanja djece s teškoćama u razvoju izrazito je

važno njihovo mentalno zdravlje. Ako ne posvetimo dovoljno pažnje razvoju pozitivne slike djeteta o samome sebi, ne pružimo mu priliku da bude dobar, pa i najbolji, u nekim aktivnostima, njegovoj prihvaćenosti od vršnjaka, dijete će biti bez samopouzdanja, neće voljeti vrtić i neće biti sretno. Bilo da je dijete uključeno u vrtić po redovitom ili posebnom programu, cilj nam je da dijete bude sretno i zadovoljno – zaključuje Popović.

Pogled s druge strane – odgojitelji rade s djecom tipičnog razvoja na prihvaćanju različitosti

Upravo na tragu promišljanja obje ravnateljice o inkluziji, leži i temeljno načelo kojim se Dječji vrtić Tratinčica vodi u svom radu, a to je načelo poštivanja različitosti djece s teškoćama u razvoju.

– Djeca s teškoćama u razvoju, kao i djeca s urednim psihofizičkim razvojem, u našoj ustanovi ostvaruju pravo na život i razvoj u svim područjima života, uključivši tjelesni, emotivni, psihosocijalni, kognitivni, društveni i kulturni aspekt. Socijalna integracija djece s teškoćama u razvoju i njihovih vršnjaka koji nemaju teškoće daje mogućnost svim mališanima da uče, igraju se i žive zajedno te da se razvijaju u osobe koje razumiju i poštuju jedne druge. Socijalne interakcije s vršnjacima osnova su za razvoj i socijalizaciju djeteta. One doprinose najvišim postignućima djeteta te njegovom socijalnom i mentalnom razvoju – kazuje nam Šipek.

Kada je riječ o skupinama s redovitim programom, važan je pritom i pogled s druge strane, odnosno odgovor na pitanje kako ostatak skupine prihvaća svog prijatelja s teškoćama u razvoju, kako ih se uči toleranciji, razumijevanju i prihvaćanju.

Ravnateljica Šipek ističe da je stoga veliki naglasak na tome da odgojitelji rade na prihvaćanju različitosti, jer svako dijete, svaki čovjek je različit i poseban.

– Na prihvatljiv način se upoznaje djecu s pojedinim teškoćama, provode se aktivnosti zajedništva, aktivnosti koje potiču empatiju i pomaganje. Istraživanja su dokazala da djeca u čijoj je skupini dijete s teškoćama u razvoju ima jače razvijene socio-emocionalne vještine, što znači da su strpljiviji, empatičniji, radije pomažu, imaju pozitivniju sliku o sebi – zaključuje Šipek.

ILUSTRACIJA / IZVOR: PIXABAY.COM

Suradnja s roditeljima – ponekad su stavovi različiti, ali važno je da su svi svjesni zajedničkog cilja, odnosno dobrobiti djeteta

Da bi proces, odnosno put inkluzije mališana bio potpun i što kvalitetniji, kao što je to ranije istaknula i ravnateljica Šipek, vrlo važnu ulogu u tom krugu suradnje imaju roditelji, a s time se slaže i ravnateljica Popović.

– Iskustva su svakakva. Ponekad roditelji uključuju djecu s očekivanjem da će dijete uz ostalu djecu nadoknaditi razvojna kašnjenja. Tada nailazimo na teškoće u komunikaciji i postavljanju zajedničkog cilja za pojedino dijete. Razumijemo i takva očekivanja, jer su ona dio procesa prihvaćanja teškoće. Većina iskustava nam je lijepa. Roditelji rado surađuju, izmjenjuju informacije koje dobiju od drugih stručnjaka, o tome kako rade kod kuće, tako da svi postavljamo iste razvojne ciljeve. Još dugo nakon odlaska iz našeg vrtića, tijekom školovanja, javljaju nam uspjehe njihove, i naše, djece i dijele s nama njima životno važne događaje. Iskustva s djecom su vesela, dinamična, lijepa. To su djeca kao i sva ostala – vedra, vesela, razigrana, sa svojim vrlinama i manama, dobrim i lošim trenucima, lijepim, ali i neugodnim situacijama. No, sve njih pamtimo samo po lijepim uspjesima – prepričava nam Šipek.

Ravnateljica Popović dodaje da su roditelji djece s teškoćama u razvoju partneri u provođenju programa.

– Uspješno surađujemo. Ponekad je moguće da imamo različite stavove jer na dijete gledamo iz drugačije perspektive, no važno je da smo svjesni zajedničkog cilja i da se međusobno uvažavamo. Ne bih izdvajala iznimno lijepe situacije jer su one u edukacijsko-rehabilitacijskoj praksi vrlo česte – od “malih”, ali značajnih napredaka djeteta, emocija koje s nama dijele, topline i privrženosti, pa sve do susreta s mladim, zadovoljnim i odraslim ljudima koji su nekad bili naši polaznici – zaključuje Popović.

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

VIŠE S WEBA

PLAĆE U LIDLU: Koliko zarađuju voditelj prodaje, blagajnik, pripravnik?

Željko Đekić prije nekoliko mjeseci požalio se da trpi posljedice ubojstva brata, jučer je i sam postao svirepi ubojica...

Ivan Maretić: Gdje je potrošeno 8 milijuna kuna od preuzimanja vlasti do danas?

Prikazana tri šivana broda iz antičke luke u Zatonu

Aktualna i britka komedija

Kulturna i kreativna industrija - ključ rasta turističkog sektora

Sponsored by Midas

0 komentara

Sortiranje prema **Najstariji**

Komentirajte...

O NAMA

Mi smo portal koji prati zbivanja u Koprivnici i okolici, Podravini i Prigorju, a po potrebi i šire.

Javite nam se: redakcija@drava.info

PRATI NAS

